

Jávorka S.: Új adatok Albánia flórájához.

(Novitates florae Albanicae.)

Az 1918. év nyarán a Magyar Nemzeti Múzeum növényházának megbízásából annak két tisztviselője, Kümmerle J. Béla és Jávorka Sándor Közép- és Észak-Albánia egyes, legérdekesebbnek ígérkező vidékét járta tanulmányozás és növénygyűjtés céljából, fölhasználva Albánia katonai megszállását, mely bizonyára hosszú időre utolsó ízben nyújtott ott alkalmat tudományos kutatásokra. A gyűjtő úthoz szükséges katonai utazási engedélyeket és támogatást a Magyar Tudományos Akadémia keleti bizottsága szerezte meg.

Kümmerle J. Béla június hó második felében és július hónapban Albánia keleti határán, Prizren várostól délkeletre, a Fehér és Fekete Drin folyó összefolyásánál levő Kula Lums nevű helységben (akkor katonai tábor) megtelepedve, elsősorban az összefolyásnál emelkedő két havascsúcsot, a 2535 m. magas *Galica Lums*-ot (Gjalica, Jalica) és a *Koritnik*-ot (2380 m.) járta be, majd pedig a Šar planina (Šardagh, Skardus-hegylánc) délnyugati kiágazását képező, 2900 m. magasságot is túlhaladó *Korab*-hegyláncot kutatta. En magam pedig augusztus hó második és szeptember első felében az északalbániai havasok keleti részén, az egyesült Drin felső könyöke felett, a Djakova várostól egyenesen nyugatra húzódó impozáns *Hekurave* mészkőtömeget (2585 m.) és az ettől északkeletre fekvő *Škelsen* (Skülšen) 2400 m.-ig emelkedő csúcsait jártam be. Rendkívül sajátos flórájának bizonyult a késői idény dacára is a két hegytömeg lábánál elterülő, 1300 m. magaslatokig emelkedő serpentinököterület is.

Ugyanezen serpentinököterületen és a Škelsen-havason gyűjtött a M. Tud. Akadémia keleti bizottságának megbízásából az előző évben Andrasovszky József szak társam is, a mindkettőnkől itt gyűjtött növények ezért itt nyernek először említést. Ugyancsak növényeket gyűjtött e területen és az északalbániai havasok északkeleti végső nyúlványát képező hegyeken, Ipek várostól nyugatra Csiki Ernő zoologus is, néhány érdekes adat tehát tőle is származik.

Nekem jutott a gyűjtött anyag tudományos feldolgozásának munkája. Addig is, míg a részletes feldolgozás megjelenhetik, előzetesen itt ismertetem a gyűjtött anyag között talált legérdekesebb adatokat, különösen a tudományra nézve új alakokat. Helykimélés céljából a diagnosisokat csupán a tudomány nemzetközi nyelvén, latinul adom. Egyes kritikus fajok tisztázásához a M. Nemzeti Múzeum növénygyűjtéményén kívül Degen Árpád páratlan becsű magánherbáriumát is igénybe vettem, aki egyes itt felsorolt növényekkel maga is foglalkozott.

* * *

Polygonum albanicum Jáv. n. sp.

E sectione *Avicularia Meisn.*, annuum, a basi multiramisum, ramis ascendentibus vel suberectis, elongatis, usque 4—5 dm. longis. Ochreae hyalinae, lacerae, laminae foliorum (tempore florendi) plerumque deficientes, anguste vel linearilanceolatae, uninerviae, (non pinnatinerviae) 1—1.5 cm. longae, 1—2 mm. latae. Racemi interrupti, elongati, tenues, rhachi subrecta, cymae non foliatae, tantum ochreatae (raro flos unus vel alter inferior lamina instructus), remotiflorae (internodia inferiora 2—3 cm. longa, superiora sensim breviora), plerumque uni-, rarius biflorae. Flores pedicellati, pedicello flore plus minus longiore, *perianthium* 1.5—2 mm. longum, tepala viridia, erecta vel conniventia, elliptica, medio latissima, apice late rotundata, *marginē late albocincta*. Nux breviter acuminata, nitidula, minute punctulato-striolata atropurpurea, 2 mm. longa, *e perianthio mox parum excedens*.

Ab omnibus speciebus hujus sectionis satis differt floribus parvis, subsolitariis, nuce mox e tepalis evadente, a *P. aviculari* L. ejusque formis insuper cymis laxifloris, aphyllis, fructu nitidulo, a *P. patulo* M. B. et a *P. Bellardi* All. perianthio parvo, tepalis albo-marginatis, latioribus, apice non angustatis, a *P. pulchello* Lois. et *remotifloro* (Heldr.) tepalis parvis, albo-marginatis, plus minus conniventibus, nuce mox e tepalis evadente differt.

Habitat in argillosis collium serpentinicorum infra jugum „Čafa Morins“ versus pag. Tropoja sub alpe „Škelsen“ alpium Albaniae borealis non procul oppido *Djakova*, ubi 9. Sept. anni 1918. in altitudine ca. 500 m. legi.

Moehringia papulosa Bert. Fl. Ital. IV. (1839.) p. 363; V. p. 624.

Ad opp. *Ipek*. In angustiis versus opp. Plav, legit die 13. VI. 1917. J. Andrasóvszky et E. Csiki. — Planta haec adhuc ex Alpibus maritimis tantum nota hoc loco folia parum tenuiora, caules saepe 3—4 flores, semina parum minora habere videtur.

Cerastium hekuravense Jáv. n. sp.

Perenne, laxe caespitosum, surculis sat longe repentibus, caules floriferos usque 1 dm. altos promittens. Caules infra et supra breviter et patenter glandulosi, supra in dichasium plerumque 3—7 florum abeuntes. *Folia omnia acuta* vel breviter acuminata, infima ovato-lanceolata, media *ovata*, vel *late ovata*, 1—1.5 cm. longa, 5—7 mm. lata, superiora late elliptico-ovata, breviter acuminata, *suprema florum bractean-tia parvula*, 2—4 mm. longa, anguste lanceolata, apice anguste scariosa; folia omnia viridia, *breviter glanduloso-pubescentia*, infra venis paralellis leviter percursa. Pedunculi usque 2 cm. longi, breviter glandulosi. Calycis lacinae oblongae, 6—7 mm. longae, glanduloso-puberulae, margine hyalinae. Petala ca.

1.3 cm. longa, alba, *cuneato-obovata*, ultra tertiam partem biloba. Capsula immatura oblonga, seminibus laevibus brunneis fere ovato-rotundatis.

A *C. dinarico* Beck et *Szyszyl.* glandulositate partium omnium, foliis latoribus, caulibus 3—7 floris, floribus majoribus, seminibus laevibus,

a *C. carinthiaco* Vest, cui proximum, glandulositate denso, brevi, foliis latoribus, semper late ovatis, acutioribus, subtus venis percursis, floribus majoribus,

a *C. subtrifloro* (Rehb), foliis latoribus, in tertia parte inferiore latissimis, breviter glanduloso-pubescentibus, floribus majoribus, petalis latoribus,

a *C. latifolio* L. foliis acutis, brevius glandulosis, infra latissimis etc. differt.

Legi in saxosis et glareosis calcareis montium „Hekurave“, in valle alpestri „Fune Hekurave“ supra pag. Bunjaj, necnon in praeruptis ad nivem perpetuam infra „Čafa Drošks“ supra pag. Dragobija, in Albania boreali non procul opp. Djakova.

Aconitum Pantocsekianum Deg. et Bald. in Österr. Bot. Zeitschr. (1900.) p. 241.

f. koprivnikense Andras. et Jáv. forma nova.

A typo differt pedunculis et axi inflorescentiae fere adpresse crispulis, in parte inflorescentiae superiore tantum plus minus patule hirtulis, dum *A. Pantocsekianum* typicum teste specimine originali in herb. Degeniano asservato axem totam inflorescentiae patule villosam habet.

A. Wagneri Deg., l. c. p. 242 cassidem non adeo altum, inflorescentiam glabriorem foliosam habet.

Habitat in montibus *Koprivnik* ad opp. Ipek, ubi 30. VI. 1917. in altit. 1600 m. E. Csiki et 21. VII. 1917. J. Andrasovszky legit. Provenit etiam in monte *Žljeb* supra opp. Ipek inter pagos Novoselo et Rožaj, ubi in altitud. 2200 m. J. Andrasovszky legit.

Ranunculus Degeni Küm. et Jáv. n. spec.

E sectione *Hecatonia* DC. (subsectio *Auricomis* [Prantl] Hay.) Glaberrimus, rhizomate repente tenui, dense fibrilloso, fibrillis tenuibus. Caulis 1—3 dm. altus, 1(—3) florus, glaber, foliis basilaribus 1—3 et caulinis saepe pluribus instructus. Folia glaberrima, basilaria longe petiolata, exteriora basi late scarioso, vaginata, lamina reniformi, basi *sinu* late *aperto* in petiolum desinentia, margine irregulariter, fere duplicato obtusiuscule crenata, medio \pm lobata, lobis obtusis latis brevibusque, saepissime iterum crenato-dentatis. Folia basalia interiora, si adsunt, ambitu reniformia, ultra medium digitato-, fere pediformi fissa, *fissuris* extremis bilobis et extus crenatis, *interioribus integerrimis*, oblongis, basin versus angustatis, apice obtusiusculis. Foliis caulinis 2—3, illis *R. auricomis* L. similibus, sessilibus, amplexicaulibus, digitato-sectis, laciniis in

foliis inferioribus usque 12, lineari-lanceolatis, obtusiusculis, integerrimis, mediis saepe latoribus et hinc inde inciso-dentatis. Pedunculus apice puberulus. Calyx. florendi tempore patulus, extus pilosiusculus, sepalis usque 1 cm. longis. Petala saturate aurea, late orbiculari-obovata, 1.1—1.5 cm. longa. *Axis glabra, carpella glaberrima*, immatura carinata, stylo uncinato.

Differt a *R. auricoma* L. eiusque formis, foliis basalibus semper late reniformibus, semper obtuse crenatis, interiorum digitato-fissorum fissuris integerrimis, caulibus 1(—3) floribus, floribus majoribus et praecipue carpellis glaberrimis.

Habitat in scaturiginosis dolinae maximae supremae sub cacumine altissimo altero ad pag. Radomir montis nivalis *Korab*, supra opp. Dibra ad confines Macedoniae et Albaniae, solo calcareo in altitudine 2100 m., ubi die 23. VII. 1918. legit J. B. Kümmerle.

Dedicamus in honorem ill. viri Árpád de Degen, scrutatoris florum Albaniae meritissimi.

Ranunculus sardous Cr.

ssp. *R. balcanicus* Kümm. et Jáv. ssp. nova.

Differt a typo carpellis majoribus, cum rostro 3.5—5 mm. (nec 2.5—3.5 mm.) longis, margine magis elevato, rostro 1, vel fere 1 mm. longo. Discus carpellorum laevis, glaberrimus.

R. trachycarpus Fisch. et Mey. habet quidem carpella eis *R. sardoi* majora, sed latinscule marginata, toto disco elevato tuberculata, rostrum longiorem, fere rectum.

R. marginatus D'Urv. En. p. 62 (= *R. glechonoides* Griseb.) sec. cl. Aznavour in Magy. Bot. Lap. I. (1902.) p. 295 habet carpella tantum 1—3 mm. longa.

Habitat ad vias et in inundatis vallis fluvii Drini barz ad pag. Kula Lums, non procul opp. Prizren, legit J. B. Kümmerle.

Subspecies haec vicaria in parte peninsulae Balcanicae australiori *R. sardoum* typicum microcarpum substitit. Specimina similia vidi e Montenegro (Zelenica, Kolašin, in herb. Degeniano) et e Bulgaria (Dragalevce et Dedeagac, leg. J. Urumov).

Erysimum korabense Kümm. et Jáv. n. spec.

Perenne, humile, saepe laxe caespitosum vel multiceps, rhizomate descendente vel subrepente, supra ramosum et in caules floriferos 5—13 cm. longos et surculos steriles dense foliatis abiens. Folia radicalia oblongo-spathulata, vel interiora oblongo-lanceolata, in petiolum lamina saepe longiorem basi diu persistentem sensim abeuntia, acutiuscula, integerrima vel interiora utrinque remote 2—4 denticulo instructa. Folia caulina ambitu oblonga, medio vel supra medium latissima, acuta, basin versus angustata, margine utrinque dentibus 3—5 sinuato elongatis distantibus, versus folii basin sensim accres-

centibus et magis acuminatis praedita, raro subintegra. Folia omnia laete viridia, pilis raris bipartitis, saepe etiam 2—4 partitis immixtis obsita. Inflorescentia brevis, fructifera 6—13 flora. Calyx 5—7 mm. longus, basi bisaccatus, pedunculo triplo vel quadruplo longior. Corolla dilute aurea, petala 11—16 mm. longa, lamina late obovata ca. 5 mm. longa. Siliqua erecta, 2—3 cm. longa, fere cylindrica, fere glaberrima, laete virens, pilis plerumque tripartitis rare obsita, 1 mm. crassa, in stylum 1.5—2 mm. longum attenuata, stigma capitatum, stylo crassior.

Species haec eximina characteres specierum plurium variarum conjungit sed ab omnibus valde aliena ob folia heterophylla, nempe basalia plus minus integra, caulina sinuato-dentata, rare pilosa, ob flores sat magnos et praecipue ob siliquas glabrescentes fere cylindricas, nec tetragonas, breves et ob stigma stylo vix crassius. Proximum *E. pulchellum* (Willd.) Boiss. foliis minoribus, superioribus in parte superiore latissimis, floribus minoribus, stylo longiore, stigmatate stylo evidenter latiore, siliqua cana, *E. Parnassi* Boiss. et *Heldr.* foliis multo angustioribus canis, floribus minoribus, siliquis canis a nostra planta differt.

Legit in monte nivali *Korab* ad limites Macedoniae supra pag. Žužen, in lapidosis graminosis declivium orientalium in cacumine aliquo, solo calcareo, alt. ca. 2400 m., necnon in cacumine altissimo altero supra dolinam maximam supremam supra pag. Radomir, in alt. 2800 m. die 25. et 26. Julii, florentem et fructiferam J. B. Kümmerle.

Erysimum Kümmerlei Jáv. n. spec.

Bienne vel trienne, elatum, collo multicipiti vel caulibus solitariis 5—7 dm. altis, supra ramosis, saepe basi surculos foliorum steriles emittentibus. Folia runcinato-sinuato-lobata vel usque pinnatisecta, illa surculorum fere lyrata, ambitu anguste oblanceolato basin versus sensim angustato, lobis latis, acutis, plerumque integris, folia caulina saepe fere ad rhachin sinuato-pinnatisecta, segmentis acuminatis. *Folia omnia pilis tri- et quadrifidis* adpressis canescenti-viridibus. Rami inflorescentiae elongati. Calyces 5—6 mm. longi, basi vix bisaccati, pedicello duplo vel triplo longiores. Petala 8—13 mm. longa, laete flava, lamina ungue duplo vel triplo longiore, obovata, in unguem sensim vel abruptius angustata. Inflorescentia fructifera sat laxa, siliquis erecto-patentibus, usque 7 dm. longis, pedicello vix crassioribus, ca. 1 mm. crassis, *obtusae tetragonis, fere cylindricis, pilis minimis* vix conspicuis 2—4 *fidis* canescentibus vel viridescentibus, stylo 1—1.5 mm. longo, stigmatate parum bilobo stylo multo latiore, siliqua vix angustiore.

Proximum *E. pectinato* Bory et *Chaub.*, quod autem a nostra planta foliis magis ac angustius laciniatis, pilis

foliorum plerumque trifidis, floribus pallide citrinis, siliquis exacte tetragonis differt. Flores magnitudine *E. crepidifolii* *Rehb.*, quod autem floribus citrinis, foliis superioribus non pinnatifidis, siliquis tenuioribus etc. a planta nostra differt.

In lapidosis graminosis in declivibus meridionalibus montis *Koritnik* supra rivum Luma ad pag. Podbregja, solo calc. in alt. 1200—1500 m., necnon montis *Galica Lums* supra pag. Bicaaj, in alt. 1600 m. legit J. B. Kümmerle. — *E. pectinatum* *Baldacci* in Mem. Accad. Bologna (1901.) p. 4., secundum specimina in herb. Degeniano asservata, in monte Kom Kučki Crnagorae lecta, necnon specimina ejus in m. Šeint distr. Oroši Albaniae (*Baldacci*, *Iter albanicum* V., No. 53.), anno 1897. lecta huc pertinet.

***Draba korabensis* Küm. et Deg. n. sp.**

E sectione *Leucodraba* *Dc.*, laxe caespitosa, rhizoma ramosum, caules floriferos 0.6—1.5 dm. longos et rosulas steriles emittens. Folia basalia lanceolato vel oblongo spathulata, vel interiora lanceolata, obtusa vel acuta, basin versus sensim angustata, 6—16(—20) mm. longa, 2—4 mm. lata, caulina 1—3, raro 4, anguste oblonga, supremum, plerumque pedunculum infimum fulerans. Folia omnia integerrima, vel denticulis 1—2 praedita, uti etiam caulis stellatim dense pilosa, pilis simplicibus nullis. Racemi erecti 5—11 flori, fructiferi laxi. Pedicelli calyce serius multoties longiores, erecto-patentes. Flores 3—4 mm. longi. Petala calyce serius duplo longiora, alba, obcordata, emarginata, in unguem brevem attenuata. *Filamentis omnibus exappendiculatis*, a dimidio ad basin sensim parum alato-dilatatis. Siliculae compressae, oblongato ellipsoideae, 2—2.5 mm. latae, 5—7 mm. longae, stellatim hirsutae, pedicello saepius aequilongae vel superiores pedicello evidenter breviores. *Stylus* persistens, 0.5 mm. longus.

Habitu valde affinis *D. Dörfleri* *Wettst.* (in Beitr. z. Fl. Albaniens, Bibliotheca bot. H. 25 [1892.] p. 22) a qua planta nostra secundum descriptionem differt foliis caulinis paucioribus, petalis obcordatis, apice magis emarginatis, latioribus, 3—4 mm. tantum (nec 5—6 mm.) longis, filamentis longioribus exappendiculatis, silicula brevius pedicellata, stylo breviori, 0.5 mm.

A *D. tomentosa* *Whlbg.* differt planta nostra praesertim siliculis stellato tomentosis, filamentis omnibus utrinque a medio subalatis, foliis angustioribus etc.

Mons *Korab*, ad confines Macedoniae et Albaniae, in saxosis mobilibus et in saxosis declivium orientalium cacuminis altissimi supra pag. Radomir, alt. ca. 2800 m., florentem et fructiferam die 25. Julii legit J. B. Kümmerle.

***Geranium coeruleatum* Schur (= *transsylvanicum* *Schott et Ky.*)**

M. Korab. In saxosis graminosis declivium orientalium

caecuminis altissimi ad pag. Radomir, alt. 2200 m., leg. J. B. Kümmerle. — Species haec transsylvanica e peninsula Balcanica adhuc e Bosnia et Montenegro nota (confer Fritsch Neue Beitr. z. Fl. d. Balkanhalbinsel. IV. p. 367 et Janchen Beitr. z. Fl. von Ostmontenegro. in Österr. Bot. Zeitschr. (1919.) p. 171.

Sempervivum montanum L.

M. *Korab*. In saxosis graminosis in cacuminibus altissimis, alt. 2500 m. (habitu robusto). — E peninsula Balcanica adhuc e Bulgaria (Rilo, etc.) notum.

Potentilla apennina Ten.

f. *škelsensis Jáv.*, a typo foliolis supra glaberrimis laete viridibus, vel ad nervum medium tantum pilosulis differt.

Cum typo legi in monte Škelsen, in altitud. 2000—2300 m., solo calcareo.

Sanguisorba albanica. Andras. et Jáv. n. spec.

Perennis, rhizomate crasso, longe repente vel obliquo. Caule elato, saepe ultra 1 cm. alto, supra longe ramoso, glaberrimo, saepe purpurascente. Folia basalia numerosa, 2—4 dm. longa, imparipinnata, foliolis sursum accrescentibus, 7—8 paribus, petiolatis, saepissime stipulatis, e basi cordata vel fere obliqua truncata ovato-oblongis, vel oblongis, grosse acute-vel acuminato-serratis (serraturis distantibus) supra nitidis, laete viridibus, infra pallidioribus, utrinque glaberrimis. Foliis caulinis sensim decrescentibus. Inflorescentia in *spicas* plures *virescenti-luteas* cylindricas, ca. 1 cm. crassas, 2—8 cm. longas basi saepe interruptas longe pedunculatas abiens. Flores sessiles, bracteolati, *bracteolis glaberrimis vel margine parce ciliolatis*. Calycis laciniis late ellipticis, apice extus puberulis. *Stamina 4, filamentis lineari-filiformibus, apicem versus non dilatatis, calyce sesqui-usque duplo longioribus*. Stylo staminibus brevior, stigmate papilloso. Fructus late quadrialatus, nuce plerumque unico.

Species haec insignis proxima est *S. dodecandrae Moretti* in Valtellina Alpium tantum proveniente, a qua dentibus foliolorum latioribus ac magis distantibus, foliis caulis superioribus magis diminutis, bracteolis glaberrimis vel margine parum ciliolatis (nec densiuscule hirsutis), staminibus 4, filamentis calyce ad summum duplo, (nec pluries) longioribus differt.

S. canadensis L. et *S. armena Boiss.* foliolis angustius dentatis, longioribus, filamentis longe exsertis, apicem versus dilatatis, bracteis hirsutis a planta nostra discedunt.

Habitat in herbidis dumetosis montium serpentinicorum in jugo „Čafa Morins“ dicto supra pag. Tropoja non procul oppido Djakova, altit. 450—600 m., ubi primum, anno 1917. amicus Josephus Andrasovszky, anno 1918., mense Augusto et Septembri ipse legi.

Oxytropis lapponica (Whlbg.) Gay.

M. Korab, in saxosis supra pag. Žužen, alt. 2700 m. — Planta haec Pyreneos, Alpes, Rossiam, Sibiriam et Asiam centrale incola e peninsula Balcanica adhuc ignota erat.

Oxytropis sericea (Lam.) Simk.

ssp. O. korabensis Küm. et. Jáv. ssp. nova, differt a typo *indumento* omnium partium *dense adpresse sericeo-argenteo*, nec *patenti-villoso-viridescente*, stipulis uni- vel binerviis (nec radiatim plurinerviis), scapo adpresse piloso, bracteis calyce saepius dimidio brevioribus, dentibus calycis 1—2 mm. (nec 2—4 mm.) longis, tubo calycis 4—6-plo (nec 3—4-plo) brevioribus, legumine saepius nigro velutino puberulis.

O. prenja Beck differt a planta nostra foliolis non argenteosericeis, viridioribus, minoribus, legumine (teste Aschers. et Gräbn. Syn. VI. 2. p. 827) sine sutura dorsali valviformi.

M. Korab, in saxosis graminosis declivium occidentalium supra pag. Radomir, alt 1500 m. s. m.

Planta valde memorabilis, forsán species propria; *Oxytropis sericea* typica adhuc e peninsula Balcanica non est commemorata.

Ligusticum albanicum Jáv. n. spec.

Humile, rhizomate longo cylindrico perpendiculari ramoso. Caulis habitu *Ligustici* (Mei) *mutellinae*, 1.5—3 dm. altus, erectus, supra pauciramosus (ramis 2—3 elongatis) glaber, angulato-striatus. Foliis paucis (2—5) sensim decreescentibus, cum vaginis angustis elongatis glaberrimis, basalibus emarcidis atroferrugineis, non fibrosis. Foliis illis *Cnidii venosi Koch* similibus, sed minoribus, 2—3-plo pinnatisectis, laciniis ad summum 0.5 mm. latis, acuminatis. Umbellis 2—3, longe pedunculatis, corymbosis, pedunculis sub umbella asperulocostatis. *Radiis umbellae* 5—11, fere *aequilongis*, primum divaricatis, fructiferis *erectis*, 1—1.5 cm. longis, *arcte costatis* et *asperulo-puberulis*. *Involucro usque 7-phyllo, mox deciduo, vel deficiente*, phyllis anguste linearibus, elongatis. Umbellulae ca. 10—12-flores, involucellis 5—7 lineari-lanceolatis late albohyalinis margine serrulato-asperulis flores saepius superantibus praeditae. *Radiis umbellulae asperulis*. Floribus albis vel lilacino-suffultis, calyce destituto. Petalis non radiantibus e basi parum arcuato-cuneata obovato-ellipticis, vel ellipticis, apice angusto obtuso inflexo. Fructu (nondum maturo) oblongo-elliptico, a latere parum compresso, cum stylopodio mamillaeformi, ca. 3 mm. longo, stylis reflexis, stylopodio fere duplo longioribus. Juga mericarporum (modo *Cnidii venosi*) elevata, alato-carinata, lateralia reliquis tribus non latiora, initio saepius scaberula. Vittae in valleculis ut videtur plures. Albumen facie interiori planum.

A speciebus propinquis *Ligustici* (incl. *Pachypleurum* et *Mei* spec.) differt caule pauci-ramoso, radiis asperulis, jugis

illis *Cnidii venosi* similibus, phyllis involucri integerrimis mox deciduis etc. A *Ligustico mutellina* et *L. adonidifolio* (*J. Gay.*) foliis ambitu angustioribus, scabritie inflorescentiae, petalis albidis, vaginis foliorum basaliu[m] vetustorum non fibrosis. Proximum *Ligustico corsico* *J. Gay* (= *Meo corsico* Bert.), quod autem, teste specimine in herbario Degeniano asservato lacinias foliorum breviores et latiores, involucri phyllum nullum vel unicum, juga mericarpium denticulata habet.

Legi in m. *Hekurave*, in herbosis saxosis calc. supra „Fune Hekurave“ supra pag. Bunjaj, specimina pauca in alt. ca. 1700 m. florens et cum fructibus nondum maturis die 24. Aug.

Peucedanum serpentini Andras. et Jáv. n. sp.

E sectione *Taeniopetalum* *Vis.*, perenne laetevirens, glabrum, rhizomate collo vaginas vetustas in fibras solutas ferente. Caulis 5—7 dm. altus, in dimidia parte superiore ramosus, *in umbellas sat paucas abiens*, foliatus. Foliis inferioribus et radicalibus longe petiolatis, 3—4-plo pinnatisectis, vaginis angustis, *lamina ambitu triangulari-ovata, segmentis primordialis basin versus sensim accrescentibus*, infimis ca. dimidium laminae attingentibus. Lacinae ultimae ordinis lineari oblongae, 3—8 mm. longae, ca. 1 mm. latae, planiusculae, crassiusculae, nitidae, apice mucronatae. Foliis mediis et superioribus cito decrescentibus, supremis et fulcrantibus vaginiformibus, lamina \pm destitutis, vaginis oblongis vel late oblongis. Umbellae 5—8-radiae, radiis demum erectis, parum inaequalibus, intus paucissime puberulis vel glabris. Involucrum nullum vel monophyllum, involucellum polyphyllum, phyllis e basi lanceolata brevi in apicem longum sensim abeuntibus. Radii umbellulae tenues, fructiferi 3—5 mm. longi. Calyx minimus. *Petala pallide ochroleuca*, extus parum carinata, apice brevi valde involuto, *non, vel in carina tantum vitta una-alterave resinifera brevi percursa*. Fructus (nondum exacte maturus) a dorso compressus, apice et basi truncatus, ambitu elliptico. Stylus primum longitudine stylopodii, demum brevius. *Mericarpia laevia* (nec papillosa) crasse marginata, dorso jugis vix conspicuis, valleculis univittatis. Fructus exacte maturus? Inflorescentia hinc inde resinam exsudans.

Proximum *Peucedano* (*Taeniopetalum*) *Neumayeri* (*Vis.*) *Rchb. f.*, a quo statura multo minore, parce ramoso, foliis ambitu multo angustioribus, non ternatim decompositis, laciniis brevioribus, vaginis fulcrantibus minoribus, radiis umbellae erectis, radiis umbellulae tenuioribus et longioribus, petalis non, vel vix vittis resiniferis percursis, fructu laevi, nec papilloso-cinerascente differt. *P. Neumayeri* resinam magis abunde ac plantra nostra exsudat.

P. macedonicum *Janka* et *P. arenarium* *W.* et *K.* iam statura multo majore, multiramosa, foliis alius sectis, foliolis

lterioribus vel longioribus, radiis inflorescentiae longioribus etc. longe abest. *P. vittijugum* Boiss. iam glaucedine, foliis ambitu multo angustioribus, floribus luteis etc. discrepat.

Habitat in dumetis et herbidis collium serpentincorum ad rivum Tropoja infra pag. Tropoja sub monte Škelsen, alt. ca. 450 m., ubi primum J. Andrasovszky, posterius ipse legi.

Onosma stellulatum W. et K.

f. *serpentina* Jáv. forma nova, differt a typo foliis magis obovato oblongis, sub apice latissimis, setis inflorescentiae fere adpressis, crassitiem pedunculorum vix attingentibus differt.

Fructiferum legi in apricis argillosis collium serpentincorum ad pag. Tropoja sub m. Škelsen, in altit. 400—500 m.

Veronica Andrasovszkyi Jáv. n. sp.

E sectione *Pseudolysimachium* Koch, habitu omnino *V. spicatae* L. Laete virens, caulibus e rhizomate repente saepius pluricipite surculos steriles edente, erectis, 3—8 dm. altis, una cum foliis inflorescentiaque glaberrimis. Folia omnia crassiuscula, illa surculorum oblonga vel obovato-oblonga, in petiolum breviusculum sensim angustata, obtusiuscula, margine obtuse crenulata. Folia superiora sensim decrescentia, anguste oblonga, crenulata. Inflorescentia plerumque ranosa, (raro simplex) ramis 3—5-nis, spicis densis tenuibus. Bractee calyce breviores, glaberrimae. Calycis circa 1.5 mm. longi lacinae ovato-oblongae, obtusiusculae, glaberrimae, raro margine parce ciliolatae. Corolla primum albescens, dein pallide cyanea, ca. 4 mm. longa, demum brunneo-albida, lacinae tubum parum superantes, ovals. Faux corollae pubescens. Capsula fere reniformia, glaberrima, stylo longo persistente.

A *V. spicata* L. et var. ejus *glabrata* Koch. differt glabritie perfecta, foliis crassiusculis, corolla albida vel albidocyanea. A *V. crassifolia* Wierzb. foliis angustioribus, minute crenatis, inferioribus in petiolum sensim angustatis, etiam axi inflorescentiae calyceque glaberrimo, bracteolis calycisque laciniis angustioribus, corolla pallida.

Habitat in declivibus herbidis serpentincis jugi „Čafa Morins“ inter. opp. Djakova et pag. Tropoja adversus montem Škelsen, in alt. 600—700 m., ubi eam primum amicus J. Andrasovszky, scrutator florum Albaniae indefessus, dein ipse legi.

Betonica (sive *Stachys*) **Jacquini** Gren. et Godr.

ssp. *B. albanica* Küm. et Jáv. ssp. nova, differt a planta typica *Alpium* orientalium, necnon a var. *lanata* J. Schiller Illyriam incola inflorescentia densissima ovata vel oblongo-ovata (nec interrupta), foliis fulcrantibus infimis parvis, calyce non vel vix longioribus, plerumque integerrimis, imprimis autem dentibus calycis 1—1.5 mm. longis, triangularibus, breviter mucronatis, tubo plus quam triplo (nec

duplo) *brevioribus*. Labium corollae superius breviter emarginatum, laciniis latis obtusis.

In herbidis saxosis calcareis in valle „Fune Hekurave“ montium Hekurave, in altit. ca 1700 m., ubi die 24. Aug. florentem et fructiferam legi. Huic simillimam, sed habitu elatiore, foliis fulcrantibus infimis magnis crenulatis, inflorescentia basi interrupta, his notis ergo potius ad *Betonicam alopecurum* L. verum vergentem legit amicus J. B. Kümmerle in m. *Korab*, in alt ca. 1400 m., supra pag. Radomir.

Betonica (sive Stachys) officinalis L.

*ssp. B. skipetarum*¹ Jáv. *ssp. nova*, differt a typo et varietate ejus *glabrata* Koch foliis crassiusculis, *glaberrimis*, margine tantum hincinde ciliolatis, caule saepe elato ramoso, glaberrimo vel adpresse puberulo, calyce ad sinum dentium longe setoso-ciliato, caeterum glaberrimo.

In herbidis et dumetis collium serpentinicorum in jugo „Čafa Morins“ inter opp. Djakova et pag. Tropoja, alt. ca. 500—700 m., ubi sub finem Augusti et initio Septembris fructiferam legi. *Betonicam officinalem* L. typicam ibi non vidi.

Calamintha (sive Satureja) alpina (L.) Benth.

f. albanica Küm. et Jáv. *f. nova*, pumila, ramis brevibus decumbentibus, foliis minutis 3—5 mm. longis, late orbiculatis vel orbiculato-spathulatis, saepius longitudine latioribus, glaberrimis (raro pilis puberulis sparsissime adpersis), apice plerumque late rotundatis, utrinque nervis 2—3 percurtis margine integerrimis. Inflorescentia plus minus capitata, foliis late rotundatis fulcrantibus. Calycis 5—7 mm. longi, basi vix gibbosi, fere tubulosi, pilosi dentibus fere aequilongis, superioribus tribus alte connatis. Corolla ca. 1 cm. longa.

M. *Korab*, in lapidosis mobilibus declivium meridionalium cacuminis altissimi ad confines Macedoniae, alt. ca. 2800 m., ubi J. B. Kümmerle legit.

Gentiana anisodonta Borb. (= *G. calycina* [Koch] Wettst., non auct.)

ssp. G. albanica Jáv. *ssp. nova*, differt a typo statura humili, caule 2—7 cm. longo, uni vel pyramidatim paucifloro, infra inflorescentiam foliis 1—2-paribus spathulato-oblongis praedito, floribus minoribus, 1—1.7 cm. longis, saepe tetrameris.

A *G. neapolitana* (Froel.) differt planta nostra calycis laciniis latioribus, caule non corymboso-ramoso. Specimina tetramera plantae nostrae a *G. campestri* L. calycis laciniis multo angustioribus, margine asperulo-ciliatulis etc. differt.

M. *Škelsen* (Skülzen) non procul oppido Djakova, in herbidis saxorum calc., in alt. ca. 2100 m., ubi die 7. Sept. pauca specimina legi.

¹ *skipetar*, *škiptar*, sic suam gentem incolae vocant.

Gentiana Nopcsae Jáv. n. spec.

E sectione *Pneumonanthe Neck.*, habitu elato, caulibus e rhizomate brevi longe fibroso solitariis vel paucis, 3—7 dm. altis strictis vel basi adscendentibus enatis, dense foliatis (habitu *G. calycosae* Griseb.), *foliis 15—25-paribus*, internodio suo longioribus, infimis squamiformi-ochraceis, mediis et superioribus *e basi rotundata sessili ovato-lanceolatis*, rarius *lanceolatis*, vel *ovatis*, 1—2.5 cm. *latis*, acutis vel acutiusculis, inferioribus saepius obtusis. Floribus in apice caulis *aggregatis*, fere capitatis, capitulo solitario vel capitulis etiam axillaribus (inferioribus pedunculatis), bracteatis. Calyce corollae fere dimidiam vel tertiam partem attingente, *laciniis calycis anguste lanceolatis, acutis vel acuminatis*, margine papilloso-scabridis. Corolla ca. 4 cm. longa, cyanea, clavata, lobis acutis mucronulatis, antheris connatis.

Species haec eximia proxima *G. pneumonanthe* L. a qua, etiam a var. ejus *latifolia* Scholl., differt caule elatiore, plurifoliato, foliis latioribus, ovato-lanceolatis, acutis vel acutiusculis, nec obtusis, floribus aggregatis, nec in axillis subsolitariis, calycis laciniis anguste lanceolatis, acutis vel acuminatis, nec elongato-linearibus obtusiusculis.

Habitat in herbidis dumetosis siccis collium serpentincorum in jugo „Čafa Morins“ versus pag. Tropoja, alt. ca. 450—500 m. copiose, ubi 9. Sept. florentem legi.

Dedicavi in honorem baronis *Francisci de Nopcsa*, scrutatoris partium Albaniae borealium meritissimi.

Edrajanthus graminifolius (L.) DC.

ssp. E. albanicus Deg. et Küm. **ssp. nova**, caulibus pusillis (5—6 cm.) folia parum superantibus lanuginosis; foliis utrinque dense reflexo-griseo-velutinis; bracteis margine dense ciliatis, appendice excepta dorso glabris. Calycis tubo minuto (3—3.5 mm. longo) subglabro (nec in nervis crispule piloso), tantum ima basi puberulo, dentibus lanceolatis, 4 mm. longis, tantum margine puberulis; corollis infundibuliformibus, parvis (1 cm.) ore subglabris, vel pilis paucis obsitis.

Proximus *E. graminifolio* var. *australi* Wettst. Monogr. p. 17., a quo differt habitu pumilo, calycis tubo glabro, multo minore, floribus minoribus, bracteis extus glabris.

M. *Koritnik*, in fissuris rupium in declivibus meridionalibus supra rivum Luma, alt. 1700 m., ubi eum J. B. Kümmerle detexit.

Achillea (sive Ptarmica) Fraasi F. Schltz.

f. korabensis Küm. et Jáv., differt a typo ligulis florum radiantium majoribus, involuero fere aequilongis, ca. 3—4 mm. (nec 1.5—2.5 mm.) longis.

M. *Korab*, in rupestribus calcareis cacuminis altissimi, in alt. ca. 2600 m. legit J. B. Kümmerle.

Senecio doricum L.

f. albanicus Küm. et Jáv. f. nova, foliis evanescenti-

denticulatis, saepe integerrimis, capitulis basi (ad apicem pedunculi) lana crassa albescente obductis a typo differt.

M. Korab, in lapidosis cacuminis altissimi, alt. 2800 m.

Cineraria sive **Senecio korabensis** Küm. et Jáv.

n. spec. Perennis, 1—3 dm. alta *dense albescenti-araneoso-lanata*. Foliis radicalibus exterioribus parvis, oblongis, *interioribus oblongis* vel *saepius lanceolato-oblongis*, *intimis saepius anguste lanceolatis*, omnibus in petiolum alatum *sensim cuneato-attenuatis*, crassiusculis, *marginibus integerrimis*, raro parum repando-denticulatis. Foliis caulinis inferioribus lanceolatis, basin versus parum angustatis vel sessilibus, superioribus sensim diminutis et angustatis, supremis anguste, fere subulato-linearibus, omnibus etiam supra dense et crasse albescenti-lanatis. Corymbo simplici, 3—7-cephalo. *Pedunculis* brevibus, florendi tempore ad summum 1 cm. longis, *lana valde crassa obductis*. Capitulis sat magnis, 1.5—2 cm. latis, *involucris phyllis* 6—10 mm. longis, *viridibus, lanatis*, linearibus. *Floribus luteis, capitulis eradiatis*, raro capitulo uno-alterove floribus radiatis breviligulatis praedito. Acheniis glaberrimis vel ad apicem parum hirtulis, pappo fere duplo brevioribus, pappo corolla parum brevior.

Ab omnibus vicinis speciebus (*S. Aucheri* DC., *S. pro-cero* Griseb., *araneoso* Griseb., *S. Wagneri* Deg., *S. Par-nassi* Boiss. et H., *S. pyrenaico* Gr. et G.) differt lana arachnoidea omnium partium, praecipue peduncolorum densiore, foliis integerrimis, in petiolum sensim angustatis, floribus plerumque eradiatis etc.

Senecio Gaudini Gremli = *Cineraria tenuifolia* Gaud., non Jacq. differt a nostra planta foliis inferioribus tenuioribus, longe petiolatis, abruptius attenuatis, argute denticulatis, lana tenuiore, capitulis minoribus.

A *S. capitato* (Whlbg.) differt planta nostra floribus luteis, lana peduncolorum multo crassiore, pedunculis plerumque brevioribus, phyllis involucris viridibus, nec atropurpureis, foliis infimis lanceolatis vel anguste oblongis, sensim in petiolum brevem attenuatis.

M. Korab, in lapidosis graminosis calc. cacuminum altissimorum, alt. 2100—2800 m., legit J. B. Kümmerle.

Willemetia stipitata (Jacq.) Cass.

f. albanica Küm. et Jáv. **f. nova**, pedunculis tantum in superiore parte glanduloso-villosis, caulibus foliis caulinis (si adsunt) exiguis tantum bracteiformibus praeditis. Hae differentiae iam apud Wettst. Beitr. Fl. Alb. p. 74. commemoratae.

M. Galica Lums, in uliginosis supra convallem „Skala Bicaĵ“, alt. 1700 m. — *M. Korab*, in turfosis supra pag. Žužen, alt. 2400 m., solo eruptivo, leg. J. B. Kümmerle.

(A növénytani szakosztály 1920. november 10-én és 1921. május 11-én tartott üléséből.)